

Elinstallatør og fabrikant Siliam Bjerre

Bevaringsværdig mindesten

Siliam Bjerre (16. september 1880-3. januar 1941) blev født i Lomborg ved Lemvig. I midten af 1890'erne kom han i lære som mejerist hos mejeribestyrer **Esper Andersen**, Jebbjerg Andelsmejeri, men han var mere optaget af teknik og begyndte at arbejde som cykelmekaniker i den cykelforretning, som **Esper Andersen** drev ved siden af sin virksomhed som mejeribestyrer. Sammen med **Esper Andersen** startede han i 1899 en mekaniker- og elinstallationsforretning i Jebbjerg. **Esper Andersen** stod for det økonomiske, mens Siliam Bjerre, der havde lært noget teori hos sin bror, Jacob Bjerre, der læste til ingeniør på Polyteknisk Læreanstalt, og deltaget i prøver på Læreanstaltens laboratorium i 1898, tog sig af det tekniske. I 1899 installerede firmaet et lille elektricitetsværk på Jebbjerg Andelsmejeri, og i de følgende år fik det en lang række større opgaver. I 1902-03 installerede det elværker på flere af Skiveegnens andelsmejerier, og i 1903 fik det til opgave at installere elektricitet på Vallekilde Højskole. Sidstnævnte opgave var kommet i stand via højskolelærer Poul La Cour, Askov Højskole. Forbindelsen til højskolen blev knyttet gennem Siliam Bjerres broder, Jacob Bjerre, der var blevet ansat som konsulent ved "Dansk Vind Elektrisitetselskab", som La Cour havde oprettet. Selskabet skulle støtte elektrificeringen af landet gennem oprettelse af små, vindmølledrevne elværker samt uddanne "landlige elektrikere", der skulle anlægge og drive de små land-elværker. Siliam Bjerre og **Esper Andersens** installationsforretning blev praktiksted for de "landlige elektrikere" fra Askov, som bl.a. kom til arbejde med installationen af Skiveegnens første elektricitetsværk, Ny Skivehus Elektricitetsværk, som proprietær **Per Odgaard** lod anlægge i 1905. Kort efter færdiggørelsen af dette elektricitetsværk flyttede **Esper Andersen & Siliam Bjerre** ind på Ny Skivehus, og i 1906 flyttede firmaet til egne lokaler i Torvegade 11 i Skive. På dette tidspunkt var **Esper Andersen** udtrådt af forretningen, der videreførtes af Siliam Bjerre alene – men med kapitalindsud fra **Per Odgaard**, der også var firmaets bogholder indtil 1907, hvor denne opgave blev overtaget af Siliam Bjerres svoger, Søren Mehlsen. I 1913 blev Søren Mehlsen optaget i firmaet, der blev omdannet til et interessentskab med navnet "I/S Siliam Bjerre & Søren Mehlsen".

I de følgende år fik Siliam Bjerre en række store opgaver over hele landet. Netop i disse år blev Danmark elektrificeret, og Siliam Bjerre oparbejdede en stor og givtig forretning med op mod 100-150 ansatte.

I 1919 overtog Siliam Bjerre og Søren Mehlsen Skives største industrivirksomhed, A/S Skive Jernstøberi og Maskinfabrik. Planen var at fortsætte den hidtidige alsidige produktion af landbrugsmaskiner m.m., men som noget nyt skulle der startes produktion af artikler til elektriske anlæg, og samtidig flyttede Siliam Bjerre elafdelingen med butik og værksteder fra Torvegade til jernstøberiets lokaler på Østerbro 7.

Efter overtagelsen af jernstøberiet begyndte Siliam Bjerre at eksperimentere med at udvikle en ny og mere effektiv kværn til korn. Kværnen, der fik navnet GYRO-kværnen, var færdig til at sætte i produktion i slutningen af 1924 – og det blev den, der kom sikre jernstøberiets overlevelse. I midten af 1920'erne viste det sig, at jernstøberiet var i en dyb økonomisk krise. I 1925 gennemførtes en gældssanering, hvorved Søren Mehlsen blev erstattet med en anden bogholder, Niels Kirk. I 1927 solgte Siliam Bjerre den elektriske afdeling fra, men det var ikke nok til at redde jernstøberiet, da dets bankforbindelse, Skive Bank, den 1. oktober 1928 måtte lukke. Bankens likvidationsudvalg tvang Siliam Bjerre til at finde en køber til jernstøberiet. Det blev familien Foss (brødrene Erling, Torben og Einar P. Foss), der i 1929 købte jernstøberiet for 276.000 kr. Siliam Bjerre blev ansat som direktør for A/S Siliam Bjerre, Skive Jernstøberi & Maskinfabrik, der blev oprettet i forbindelse med salget til Foss-familien.

Kort tid efter Foss-familiens overtagelse af jernstøberiet indgik fabrikken en aftale med proprietær Diderik Villemoes om produktion af den af ham opfundne Villemoes-gødningsspreder. Gødningssprederen og GYRO-kværnen blev hovedprodukterne for Skive Jernstøberi i de følgende årtier.

I 1932 ansattes en administrerende direktør, og Siliam kunne nu som teknisk direktør koncentrere sig om udviklingen af nye produkter. I løbet af 1930'erne blev hans helbred dårligere, og i 1937 ansattes en ingeniør til at aflaste ham. Han fratrådte sin stilling den 1. januar 1940 og flyttede til Fredericia, hvor hans eneste barn, ingeniør Henning Bjerre, boede. Her døde han den 3. januar 1941, 60 år gammel.

Læs mere:

Olav Jensen: Sagaen om Skive Jernstøberi. I: Skivebogen 1993 s. 78-108, 1994 s. 23-60

Niels Mortensen: Et industrieventyr i Skive. I Skivebogen 1991 s. 70-109

Fabrikant Siliam Bjerre var en af de første i Skive til at anskaffe sig en bil. Foto fra 1914.

Ved siden af GYRO-kværnen, som Siliam Bjerre opfandt, blev Villemoes-gødningssprederen Skive Jernstøberi og Maskinfabriks vigtigste produkt i 1930'erne. Her markerer virksomheden den 6. februar 1939, at den har fremstillet de første 10.000 gødningsspredere. Siliam Bjerre, der på dette tidspunkt var jernstøberiets teknisk direktør, står til højre i fjerde række med kasket.

SILIAM BJERRE

FABRIKANT

* 16-9-1880 - † 3-1-1941

ANNA BJERRE

* 8-6-1879 - † 22-1-1966